

AKAN SUYUN RİTMİNE UYMAK

RAFTING

İnsanoğlu akarsu kıyılarında yaşarken ilk zamanlarda suya sadece balık avlamak ve karşıdan karşıya geçmek için giriyordu. Sonra gereksinimlerin artmasıyla birlikte akarsuyun karşısına bazı eşyalarını da taşıması gerekli oldu. Bunun için kesilmiş ağaçları birleştirerek kullanabileceğini düşündü. Böylece akarsuda ilk taşıma aracı olan "sal"ı keşfetti. Zamanla geliştirdiği bu salı Kızılderililer hayvan derileriyle kaplayarak kano haline getirdiler ve taşıma dışında bir yerden bir yere gitmek içinde kullanmaya başladılar. Tüm bunlar bugün yapılan akarsu sporlarının kökenini oluşturuyor. Bu faaliyetlerin spor olarak yapılma-ya başlanması 1800'lü yıllara gidiyor. Asıl gelişmeleri ise II. Dünya Savaşı'ndan sonra. Bu sporlardan oldukça popüler olan rafting, günümüzde herkesin kolaylıkla yapabileceği bir şekilde getirilmiştir.

Rafting, hızlı akan, debisi yüksek akarsularda, kauçuktan yapılmış şişme bir bot üzerinde takım halinde (6-14 kişi) yapılan "akarsu krosu" olarak tanımlanıyor. Rafting yapacak olanlarda aranan tek beceri "yüzme bilmek". Bunun dışında çok güçlü bir fizik kondisyonu, iyi kürek çekmek gibi özelliklere gerek yok. Bota bindikten sonra yapmanız gereken tek şey, rehberin komutlarını yerine getirmek. Bunu yaptığınız sürece, en zorlu parkuru bile rahatça geçebiliyorsunuz. Rafting yaparken unutulmaması gereken ilk şey, diğer doğa sporlarında da olduğu gibi, doğaya karşı gelmek değil, onun kurallarıyla uyumlu bir şekilde hareket etmek gereği. Amaç akarsuyu yenmek değil, akıntıya uymak olmalı. Herhangi bir rafting turuna katıldıktan sonra tura başla-yaacağınız yere gidiyorsunuz. İlk olarak size raf-

ting malzemeleri veriliyor. Can yeleği, kask ve kürek her raftçının takması ve kullanması zorunlu olan malzemeler. Bunun yanında soğuk sular için neoprenden yapılmış dalgıç elbisesi ve botu da verilebilir. Tüm malzemeler dağıtıldıktan sonra, botun rehberi size, gidilecek olan parkur, komutlar, malzemelerin tanıtımı kullanımı, botun devrilmesi ya da bottan düşülmesi halinde neler yapılması gerektiği gibi konuları teorik ve uygulamalı (karada) olarak anlatıyor. Bu, işin en önemli kısmı ve çok iyi dinlemek gerekiyor. Bu derslerden sonra ekip, botu yanlarındaki emniyet iplerinden tutarak nehre taşıyor, herkes önceden belirlenmiş yerlere oturuyor ve ilk komut geliyor: "Hep beraber iler!". Herkes tüm gücüyle küreklere asılıyor ve akarsuyun akıntı dümenine giriliyor. Kalp atışları yavaş yavaş yükselmeye başlıyor. Küçük kürek darbeleriyle ufak tefek manevralar yapılmaya başlanıyor. Bir süre sonra akarsuyun sesi artmaya başlıyor ve ileride beyaz köpüklü bir yer görünüyor (rapid). Bu andan itiba-

ren kalp atımı iyice hızlanıyor ve rapide girilince artık tek hedef, düşmeden rapidi atlatabilmek. Akarsuyun dalgalarıyla olan bu boğuşmayı takım halinde atlattıktan sonra yeni bir rapide kadar bu yoğun heyecan yatışıyor.

Raftingın en keyifli yanı da bu zorlu rapidleri geçmek. Eğer Çoruh gibi bir nehirde bu sporu yapıyorsanız alacağınız keyif oldukça fazla. Çünkü, arka arkaya o kadar çok rapide girersiniz ki bazen önünüzdeki dalgadan dolayı, bir süre karşı tarafı göremez olursunuz. Bunlar işin keyifli kısımları. Şimdi gelelim bu sporun tehlikeli olabilecek yanlarına.

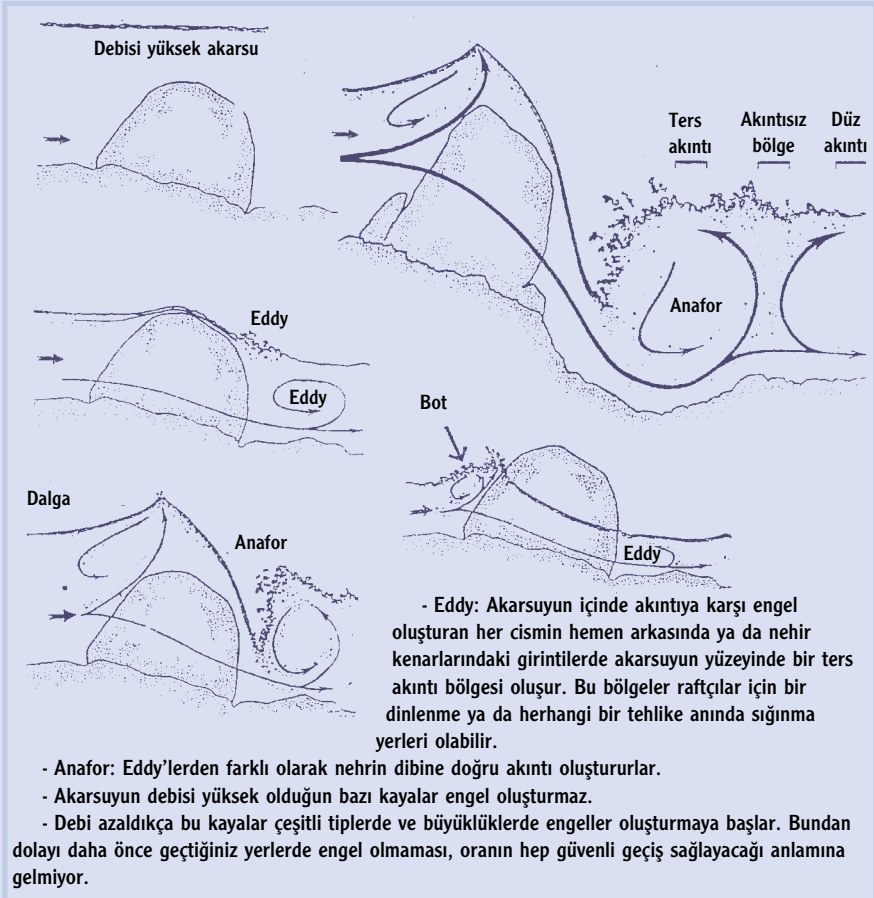
Akarsu yatağının daraldığı yerlerde suyun debisi, dolayısıyla hızı oldukça artar. Bu durum önceden görülebilir ve bu yerler daha dikkatli geçilir. Diğer bir tehlike, dalgalar. Dalga, suyun akarsu yatağından akarken önüne kaya gibi bir engel çıkmasından dolayı oluşur. Engel hareket etmediği için dalga da sabit kalır. Bu durum, botun burun dalgaya dik gelecek şekilde sokularak atlatıla-

bilir. Eğer botun yan tarafıyla dalgaya girilirse botun devrilmeye olasılığı vardır (özellikle büyük dalgalarda). Akarsularda küçük ya da büyük kayalar da bulunabilir. Küçük kayalar, üzerinden geçilerek rahatlıkla atlatılabilir. Büyük bir kaya varsa, yanından geçilmesi gerekir. Eğer kayaya istemeden de olsa çarpılırsa, rehberin komutuyla birlikte, herkesin ağırlığını botun kayaya çarptığı kısma vermesi gerekir. Botun ağırlık merkezi kayaya ne kadar yakın olursa, alabora riski de o kadar azalır. Diğer durumda kayaya çarpmayan kısım, akarsuyun arkadan gelen itici gücüne karşı koyamaz ve aşağıya çöker. Rafting terminolojisinde "kravat" denilen bu durumda, rehberin tam zamanında komut vermesi çok önemli. Erken ya da geç verilen bir komutun sonucu alabora. Bunun dışında, akarsuyun tabanına saplanmış ağaçlar da tehlike yaratırlar. Bu durumda ağacı önceden görüp yanından geçmek gerekli. Bir de şelale tehlikesi var. Eğer şelale çok yüksekse, geçiş doğrudan karadan olmalı. Tüm bu tehlikeleri kolayca atlatabilmek için, rafting yapacağınız akarsuyu çok iyi bilmeniz gerekiyor. Eğer bilmiyorsanız mutlaka akarsuyu iyi tanıyan bir rehberle rafting yapmanız gerekiyor.

Bottan düşersek

Her şeyden önce, düşmekten korkmamak lazım. Bot devrilebilir ya da sakın bir yerde giderken yüzeyden görünmeyen bir kayaya oturabilir. Eğer dikkatiniz dağılmışsa, bottan düşebilirsiniz. Bu durumda önemli olan şey paniğe kapılmamak. Yapmanız gereken ilk iş, eğer bot yakınındaysa bota çıkmak. Bot uzaktaysa, akarsu üzerinde sırt üstü yatıp, ayakları dizlerden hafifçe kırarak akıntı yönüne çevirmek gerekiyor. Kolları da gövde üzerinde getirerek pozisyon alınır. Bu pozisyonda rahatça nefes alır, önümüzü görebilir ve karşımıza çıkacak olan engellerden kendimizi koruyabiliriz. Bottan ilk kez düşüyorsanız, ister istemez ayağa kalkmaya çalışıyorsunuz. Akıntıya karşı koyamayacağınız için hemen düşüp akıntıda yuvarlanmaya başlıyorsunuz. Ne kadar çabuk yüzmeye pozisyonuna geçerseniz o kadar avantaj sağlarsınız. Yüzme pozisyonu almak için uygun bir zamanda ve rapidlerin dışında çalışarak ken-

denizi geliştirebilirsiniz. Bu antrenman, su yutmanıza neden olabilir ama olası düşmelerde oldukça rahat hareket etmenizi sağlar.

Akarsular rapidlerin büyüklüğüne, akış hızına, debilerine göre 1'den (en zayıf) 6'ya (en güçlü) kadar olan zorluk derecelerine (zd) göre sınıflandırılır.

zd 1: Akarsu oldukça sakın, beyaz köpükler bulunmaz, çok küçük ve zayıf dalgalanmalar bulunur.

zd 2: Tehlike yaratmayan küçük engeller, küçük beyaz köpükler ve dalgalar bulunur.

zd 3: Güçlü dalgalar, dar geçişler, büyük beyaz köpükler, güçlü burgaçlar (anaför) bulunur. dalga boyu 1 metre kadar olabilir.

zd 4: Çok güçlü akıntılar ve dalgalar bulunur. Sualtı ve su üstü engelleri çok olan rapide girildiğinde arkası görünmeyebilir.

zd 5: Oldukça güçlü dalgalar, türbülanslar, birbiri ardına gelen rapidler bulunur. Dalga boyu 5 m kadar yükselir. Dar ve

engelli geçişleri çok olan bu seviyeyi geçmek için kıyıya emniyet sistemi kurulması gerekir.

zd 6: Çok tehlikeli olan ve özel yapılmış botlarla ve yalnızca profesyonellerin geçebileceği yerlerden oluşur.

Rafting yapılan nehirler

Dünyanın belirli yerlerinde yapılan rafting için, Türkiye coğrafyası oldukça uygun. En bilinen ve dünyanın en iyi 4 rafting nehri arasında bulunan Çoruh nehri, toplamda 260 km'lik parkuruyla ve zorluk derecesi 6'ya (Demirkent civarı) kadar çıkabilen bir nehir. Çoruh'un en önemli özelliği, hem amatörler hem de profesyoneller için uygun parkurlarının bulunması. Ayrıca nehrin kenarından otoyolun geçmesi, hem ulaşımı hem de olası bir kazada ilk yardımı kolaylaştırıyor. Bunun dışında Antalya'da Köprüçay (ZD 1-2), Manavgat Çayı (ZD 3-4), Alara Çayı (ZD 3-4), Seyhan Nehri'nin Toros Dağları arasında akan kolu Zamantı Irmağı'nın (ZD 3-5), Silifke'de Gökusu Çayı (ZD 3), Bolu'da Melen Çayı (ZD 3-4) ve Muğla'da Dalaman Çayı (üst parkur ZD 2-3, alt parkur ZD 1-2), ülkemizde rafting yapılan diğer akarsular.

B ü l e n t G ö z c e l i o ğ l u

